

Viktor E. Frankl (26.3.1905 – 2.9.1997) – Logoterapian perustaja

Aika ennen keskitysleiriä

Wienin juutalainen Frankl kertoo pohtineensa jo nelivuotiaana elämän tarkoitusta, asiaa joka tuli muodostumaan olennaiseksi osaksi hänen koko elämäntyötään. Ensimmäisen luentonsa aiheesta hän piti 16-vuotiaana kansalaisopiston filosofian opintoryhmässä. Hän lähti lukemaan lääketiedettä ja kiinnostui eritoten psykoanalyysistä käyden kirjeenvaihtoa ja keskusteluja mm. Sigmund Freudin ja Alfred Adlerin kanssa. Kiinnostus filosofiaan ja siihen aikaan uuteen tieteenalaan psykologiaan sekä sosiologiaan saivat hänet epäilemään psykoanalyysin ihmiskäsityksen kapea-alaisuutta. Tämä epäily johti v. 1926 ensimmäiseen logoterapialuentoön akateemiselle yleisölle, jossa Frankl korosti uudenlaista, kokonaisvaltaista ihmiskäsitystä, joka ottaa huomioon myös ihmisestä löytyvän henkisen ulottuvuuden.

Ennen valmistumistaan lääkäriksi Frankl perusti Wieniin ja muutamisiin muihin kaupunkeihin maksuttomia neuvontakeskuksia psyykkisistä ongelmista kärsiville nuorille. Työskennellessään noiden nuorten parissa hän vakuuttui siitä, että ihmisellä on vaikeuksissaankin aina mahdollisuus löytää voimia, joiden varaan tulevaisuutensa rakentaa. Valmistuttuaan lääkäriksi ja väitelttyään lääketieteen ja neurologian tohtoriksi hän toimi neljä vuotta Am Steinhof- klinikan itsemurhaosaston johtajana. Noina aikoina hän luonnosteli logoterapian ydinajatuksia ja sen käyttömahdollisuuksia, joista sittemmin oli tuleva hänen toinen väitöskirjansa. Hän ehti avata myös neurologian ja psykiatrian erikoislääkärin yksityisvastaanoton ennen Hitlerin joukkojen marssimista Wieniin.

Vuonna 1941 Frankl solmi ensimmäisen avioliittonsa ja he puolisonsa kanssa odottivat ensimmäistä lastaan jouduttuaan natsien vangitsemiksi. Tultuaan vangituksi Frankl yritti pelastaa juuri valmiiksi saamansa logoterapian ydinajatuksat- koosteen tulevasta toisesta väitöskirjastaan- ompelemalla ne takkinsa vuorien sisään. Tuo pelastusyritys ei auttanut, vaan leirille joutuessaan takki takavarikoitiin ja Frankl menetti kaikki tekemänsä muistiinpanot.

Sotavuodet ja sodan jälkeinen aika

Frankl, Dachau vanki numero 119 104, joutui neljälle eri keskitysleirille joissa vietti yhteensä kolme vuotta. Häntä piti elossa toivo vaimon ja lapsen, omien vanhempiansa sekä muiden sukulaisten ja kollegoiden jälleennäkemisestä. Myös neljä kirjoittaa uudestaan menettämänsä muistiinpanot logoterapian ydinajatuksista piti yllä hänen haluaan pysyä hengissä.

Lieneekö kukaan nykyajan muista tiedemiehistä joutunut testaamaan omien ajatustensa painoarvoa sellaisessa ääriolosuhteissa kuin Frankl? Mikä pitää ihmisen elossa tilanteessa, kun ihmiseltä viedään jopa hänen ihmisarvonsa. Franklin vastaus oli: *”he eivät voineet viedä meiltä kaikkein olennaisinta, eli ainutkertaista henkistä persoonaamme, uneliamme, uskoamme ja toivoamme”*. Vankeusaikanaan Frankl vakuuttui lähtemättömästi siitä, että ihminen kestää mitä vain, jos hän tietää miksi, minkä tai kenen vuoksi elää.

Vapauduttuaan Frankl sai tietää menettäneensä kaikki läheisensä, ja surun murtamana hän joutui uudestaan etsimään haluaan jatkaa omaa elämäänsä ja löytämään elämäänsä merkitystä . Frankl avioitui uudelleen v. 1946 ja heille syntyi yksi tytär, joka aikanaan synnytti kaksi lasta. Jälkeläiset jatkavat edelleen Wienin Viktor Frankl Instituutissa logoterapian maailmanlaajuista kehittämistä ja tunnetuksi tekemistä järjestämällä mm. koulutuksia ja julkaisemalla aihetta käsittelevää kirjallisuutta.

Franklin elämäntehtävä

Vapautumisensa jälkeen Frankl alkoi toteuttaa unelmaansa ja saneli nopeassa tahdissa uudelleen menettämänsä käsikirjoituksen logoterapian perusteista. Tämän hänen toisen väitöskirjansa *Ärztliche Seelsorge* (julkaistu suomeksi nimellä *Olemisen tarkoitus*, Otava 1983) lisäksi hän saneli ”keskitysleirin psykologiansa”, eli kautta maailman tunnetuimman kirjansa, jonka Otava julkaisi 1978 suomeksi nimellä *Ihmisyyden rajalla*. Tuo teos on Yhdysvalloissa valittu kymmenen eniten amerikkalaisten ajatteluun vaikuttaneen kirjan valiojoukkoon.

Vuodet 1946 -1970 Frankl palveli Wienin neurologian ja psykiatrian klinikan johtajana sekä Wienin yliopiston neurologian ja psykiatrian professorina. Frankl oli arvostettu tieteilijä ja luennoitsija ympäri maailmaa sekä erittäin toimelias ja tuottelias kirjailija koko elämänsä ajan. Frankl eli niin kuin opetti pyrkien voittamaan omia luontaisia tai opittuja heikkouksiaan. Korkean paikan kammosta aina kärsineenä hän kouluttautui vanhemmiten vuorikiipeilyoppaaksi ja suoritti 67-vuotiaana lentolupakirjan.

Omien kokemustensa ja ammattinsa kautta hän loi vankan perustan yhä tänäänkin maailmalla kasvavalle logoterapialle. Logoterapian perusajatukset: kolmiulotteinen ihmiskäsitys, käsitys ihmisen arvokkuudesta ja korvaamattomuudesta, ihmisen tarve löytää elämälleen tarkoitus, vapaus ja vastuullisuus sekä katseen suuntaaminen tulevaisuuteen ovat kestäneet vuosikymmenten ajan saatossa, ja ovat edelleenkin 2010-luvulla mitä ajankohtaisimpia hyvinvoinnin ankkureita.